

Kis dráma a ruhatárban

1

Kedvetlenül mentem a színházba.

Néha megriadok attól, hogy csak ábrándok közt élek. Nálam otthon a díványon és karosszékekben egész nap árnyak ülnek, akár az orvos várószobájában a betegek. Nekem kell életre varázsolnom őket. Estefelé már öklődöm a tinta és papír szagától. Aztán, mikor kijutok az utcára, színházba sietek, hol tinta és papír helyett – változatosságból – festék és paróka fogad.

2

Hűvös, fanyar nap volt. Köd szitált az égből alig látható lucskot, s mire megérkeztem a színházba, kabátom gallérja átnedvesedett. Alldogáltam a fehérre festett, villannyal világított előcsarnok melegében, majd levetve felöltöm, gépiesen átadtam az egyik pad előtt álló ruhatárosnénak, ki gépiesen elfogadta. (Már a másodikat csengették.)

Vártam, míg a ruhatárosné átnyújtja a jegyet. De ő ezt mondta:

- Nem kell jegy, kérem. Hiszen ismerem. Ránéztem. Ő mosolyogva tette hozzá:
- Már húsz év óta a bemutatókról.

3

Most figyeltem meg először az arcát húsz év után. Halovány volt, szelíd, jóindulatú. Homlokán vékony ráncok futottak. Haja a halánték körül őszülő, de csak anynyira, mintha berizporozták volna. Szürke szemében fény.

Kellemes hangon kérdezte: - Nem emlékszik rám?

Nem mindjárt feleltem, mert lelkemmel már messze jártam. Szórakozottan néztem az asszonyt, aki előttem állt. Ő is így nézhetett engem. Összemérte azt, aki előtte volt, azzal, aki már nincs előtte, s eltűnt sok mindennel együtt, ami hajdan itt mozgott, és most érthetetlen, megfoghatatlan. Úgy látszott, kicsit csodálkozott. És még mindig mosolygott, kedvesen, szomorúan. (Nyilván az összehasonlítás hatása alatt.)

Csendesen mondta:

- Akkor is ide tetszett járni.

Igen, akkor is idejártam, bódultan attól, amit magamban hordoztam, mindig sietve és mindig figyelmetlenül. Mind a ketten tűnődtünk. Csönd volt. Kalapokkal motozott a ruhatárosné, a kabátokra fölgombostúzta a kék papírszeletkéket. Egyszerre élesen csöngették, a harmadikat. Becsukták az ajtókat, megkezdődött az előadás.

Így szólt:

- Jaj, elkésett.

Csakugyan, már nem lehetett bemenni. Künn rekedtem. Leültem a padra. A ruhatárosnék az álom és hazugság házának előcsarnokában a játék iránti ősi tiszteletből halkabban beszéltek, lábujjhegyen jártak, öreg dadák módjára, anyás mozdulattal ölelték magukhoz az idegen ruhákat. Mindegyikben volt valami szigorú, tiszta. Fönn a falfülkében költők szobrai őrködtek. (Ezek a nők azonban ebben a látszatházban az élet eleven szobrai.)

Az enyém folytatta:

– Mariskára sem emlékszik?

Mariskára sem emlékeztem. Mariska – megtudtam tőle – már gyermeklány korában itt dolgozott. Mariska aggatta a kabátokat, kalapokat, esernyőket, botokat. Mariska harmincéves lett, férjhez ment, kislánya is született, aranyos kisbaba. Az aranyos kisbaba meghalt, és ő is meghalt utána – szegény Mariska –, spanyolban. Én esténként sokáig, hosszan beszélgettem vele. Kedveset, furcsákat mondogattam neki. Nagyon sokat kacagtunk mindhárman. Mariska is, ő is meg én is. (Akkor mindnyájan fiatalok voltunk.)

Most fölnevetett:

– Milyen furcsa, hogy nem emlékszik rá, milyen furcsa. Kacaja nem volt bántó. (Ámulat, fájdalom csengett belőle.) De én összerendeztem, gyorsan elbúcsúzkodtam, az előcsarnok szögletébe mentem, a fűtőtest mellé, mert fáztam.

Kitekintettem az izzadt ablakon az utcára, hol gázlángok haldokoltak a ködben, s a képet temetőszerűvé tették. Gyöttrődve, idegesen turkáltam emlékezetemben. Kicsoda lehet az a leány, aki kacagott és meghalt? Nem tudom. Ki vagyok én, aki kacagtam, és mindent elfelejtettem? Nem tudom.

Benn tapsoltak. A tetszés moraja a nézőtérről a színpad felé hömpölygött, majd visszaáradt, s többször egymás után, mint a tenger, mikor feldörög, és fokonkint, lassan csihednek habjai. Ott benn szintén az élet munkál. De az az élet, mely itt kívül van, más. Akkor is úgy hívtak engem, mint most, s mégis mily csodálatos, hogy a kettő már alig egy, és én megijednék, ha az a másik, a régi ott teremne a ruhatárnál, és beszélne a másikkal, a régivel, Mariskával. Azt mondják, hogy hét év alatt testünk minden sejtje kicserélődik. (Azóta háromszor hét év múlt el.) Idegen lettem önmagamnak.

Ilyesmiken gondolkoztam a fűtőtest mellett, mely a tárgyak rejtélyes életével patogott, s észre se vettem, hogy a nézőtérről már tódulnak az emberek. Vége volt az első felvonásnak. Kezükben színlapot, látcsövet szorongatva, hevülten léptek ki, mint azok, akik valami jótékony, szívizgató mérget élveztek. Arcuk piros volt. Az enyém sápadt.

Hamarosan ellepték a cukrászdát. Káprázva néztek maguk köré, mint kik álomból ocsúdnak. A nők hajában fényes pászmák bujdosnak, a férfiak szemében álmok visszfényei, melyek a színpadról csillantak feléjük. Csak a ruhatárosnék figyeltek, józanul, illedelmesen, parancsukra várva.

Egy színházi pondró, ki minden nagy „eseménynél” jelen van, egy buzgó ugrifüles, ki a pénztár esélyei szerint méri föl a darabokat, nem tudva, hogy kizártak, belémkarolt, vallasott.

- Mit szólsz hozzá? Érdekes volt?
- Érdekes.
- A közepe felé talán kissé érzélgős. - Az.
- De drámai és igaz.
- Drámai - mondtam fáradtan. - Föltétlen drámai volt. És igaz.